

Johannes Versluis zat tien weken gevangen in de oorlog. Foto: SAMH

► **Laatste verhaal in de reeks
'Goudse Oorlogsgevangenen'**

Gevangen door de vijand: "We waren in handen van genadeloze beulen."

Hester Hage

Gouda - Tachtig jaar na de bevrijding krijgen Goudse oorlogsgeschiedenissen een stem. In de vijfdelige serie Goudse Oorlogsgevangenen staan brieven centraal van inwoners die tijdens de Tweede Wereldoorlog gevangen zaten. De serie is een coproductie van RTV Gouwestad, de Goudse Post en EDGH.nl, in samenwerking met historicus Peter Beukema.

Zondagochtend 10 oktober 1943. Johannes Versluis opent zelf de voordeur van zijn huis aan de Turfmarkt in Gouda. Hij moet over een uur aan de slag bij de Luchtbeschermingsdienst. In plaats daarvan kijkt hij recht in de felle bundel van een zaklantaarn. "Politie", klinkt het, terwijl drie mannen zijn huis binnenkomen. Versluis herkent kapitein Schadee van het Goudse politiekorps en de Duitse Obergruppenführer Röper. De derde blijkt SD'er Rennen te zijn.

Hij wordt zonder verdere uitleg meegenomen. Hij had al wel een vermoeden. Aangezien in de voorafgaande dagen meer personen in zijn omgeving gearresteerd waren, verbaasde het hem niet. "Temeer omdat ik ten opzichte van de Duitsers als een sterk tegenstander bekend was, en een werkzaam aandeel had aan het verspreiden van berichten, die vanuit Engeland via de radio tot ons doorkwamen."

Hij belandt op het Goudse politiebureau. Na "een kort en onsamenhangend verhoor, waarvan nota bene niet eens een behoorlijk rapport werd opgemaakt", wordt hij met twee mede-arrestanten opgesloten in een cel. "Menigmaal kwam de gedachte bij mij op: als het lang duurt, stikken we hier nog."

Midleeeuws

Na een week volgt overplaatsing naar Rotterdam, naar het beruchte Haagsche Veer. Daar deelt hij een grote zaal met twintig anderen en is er eindelijk weer gelegenheid zich te wassen. "Het verblijf zoals we dat in

Gouda hadden gehad, werd in Rotterdam betiteld met nog minder dan middeleeuws."

Toch blijft de dreiging voelbaar. Tijdens een verhoor op 25 oktober, op zolder van het SD-gebouw aan de Heemraadsingel, wordt hij ondervraagd over contacten, pamfletten en mogelijke verzetsstructuren. Als hij aangeeft daar niets over te weten, wordt hem medegedeeld 'dat de poorten van het concentratiekamp voor hem openstonden.' "Dat werd voor mij werkelijkheid."

Op 10 november vertrekt een trein naar kamp Vught. De reis voert langs Gouda. "Hier had ik erg veel verdriet," schrijft Versluis. Zijn vrouw ligt ernstig ziek thuis. Het idee dat hij haar zo dichtbij is, maar haar niet mag zien, breekt hem. Hij verlangt naar haar, schrijft hij. "Doch het kan niet. We waren nu eenmaal in handen van genadeloze beulen, dus ook dit moest worden doorstaan."

In Vught worden de mannen uitgekleeft, gewassen en in gestreepte kampkleding gestoken. "Het kwam me voor dat we in het voorportaal van de hel waren gearriveerd."

'Totaal zinloos'

Daar volgen dagen van zinloos, zwaar werk, herinnert hij zich. "Dagen vol arbeid, totaal zinloos. Stenen dragen van de ene naar de andere plaats. Het werk dat bij uitstek wordt aanbevolen op zondag, begeleid door SS mannen in gezelschap van honden om op je af te sturen als men niet hard ge-

noeg loopt." De fysieke belasting is voor Versluis, die maagpatiënt is, bijna niet vol te houden. "Elke dag voelde ik mij minder worden."

Hij maakt zich grote zorgen om zijn vrouw: "Zou er al verandering zijn gekomen in haar hartziekte of zal de dokter moeten zeggen: de toekomst is zeer ernstig?"

Na twee weken zakt hij in elkaar. Zijn vrienden vervoeren hem in een kruiwagen naar het kampziekenhuis, maar vanwege administratieve regels wordt hij pas uren later opgenomen. Uiteindelijk krijgt hij met een maagbloeding toegang tot het ziekenhuis.

Daar vindt hij rust. "Geen vloeken en tieren. Hier kwam ik tot rust." Hij herstelt langzaam. "Dagelijks voelde ik mij beter worden, zowel geestelijk als lichamelijk." Hij hoeft niet terug naar de barakken. "Blijde uren werden door mij in stilte doorleefd."

Drie weken later, op 15 december, krijgt hij plots het bericht dat hij zich moet klaar maken voor vertrek. "Ik geloofde vast dat ik met Kerstmis thuis zou zijn," schrijft hij. Toch slaat de twijfel toe: "Waar zou ik heengaan? Naar huis? Of naar een ander kamp?"

In Rotterdam volgt nog een laatste verhoor. Op 17 december, na exact tien weken gevangenschap, wordt hij vrijgelaten. "Vrij. Ik kon het me eerst niet voorstellen." Bij het station roept hij: "Ik kom uit Vught!" Het

maakt indruk. Medepassagiers trekken hem de volle trein in. Om half zeven 's avonds arriveert hij in Gouda.

Zijn vrouw is herstellende. "Tien smartelijke weken, maar tevens weken die ik uit geestelijk oogpunt niet graag zou willen missen," besluit hij zijn verslag. "De Heere kastijde ons, doch storte ons niet in den dood."

Podcast

Dit is het laatste artikel van de vijfdelige serie artikelen 'Goudse Oorlogsverhalen.'

Ook is er een podcastserie, gemaakt door RTV Gouwestad en Editie GroeneHart.nl, waarin vijf andere brieven centraal staan. In de laatste podcast staat het vluchtverhaal centraal van de 28-jarige Hendrikus Franciscus Haak, filiaalmanager van Van Haren. Door een ontmoeting met een arts, kwam hij, niet ziek, tóch op de operatietafel. De podcast is te beluisteren via Spotify, via de app van Het Kontakt - Goudse Post en te zien op RTV Gouwestad en EDGH.nl. De afleveringen zijn direct te beluisteren via de QR-code.

'Alsof in het voorportaal van de hel waren gearriveerd.'

